

ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

The potential of cooperative education students that the tourism business
needs According to the Higher Education Qualification Standards Framework

ปิยาภา พรหมทอง, กัญญาพัชร วุฒิยา, และจรรูญวิทย์ โตสัจจะวงษ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

Piyapa Promthong, Kanyaphach Woothiya, and Jaroonwit Tosatjawong
Bangkok Suvarnabhumi University

ประวัติย่อ

1. นางสาวปิยาภา พรหมทอง (Corresponding author) อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการ
ท่องเที่ยว การจัดประชุมสัมมนาและงานอีเวนต์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
Email: Tikpiyapa@gmail.com ความเชี่ยวชาญ การท่องเที่ยว บริหารธุรกิจ

2. นางสาวกัญญาพัชร วุฒิยา อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการท่องเที่ยว การจัดประชุมสัมมนาและ
งานอีเวนต์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ Email: gramkanyaphach@gmail.com
ความเชี่ยวชาญ การท่องเที่ยว บริหารธุรกิจ

3. นายจรรูญวิทย์ โตสัจจะวงษ์ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการท่องเที่ยว การจัดประชุมสัมมนาและ
งานอีเวนต์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ Email: manalfc9@gmail.com ความ
เชี่ยวชาญ การท่องเที่ยว บริหารธุรกิจ

Revised: February 13, 2025; Revised: June 3, 2025; Accepted: June 6

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากสถานประกอบการที่เคยรับนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครสุพรรณภูมิ เข้าฝึกสหกิจศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2558–2566 จำนวน 78 แห่ง จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของนักศึกษาทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญกับความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือด้านความรู้ โดยเฉพาะด้านภาษาต่างประเทศ ด้านลักษณะบุคคลให้ความสำคัญกับความตั้งใจ และความรอบคอบ และด้านทักษะเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม นัยสำคัญของผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญกับศักยภาพด้านจริยธรรม และด้านทักษะมากกว่าความรู้เชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว สะท้อนความต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งด้านพฤติกรรม ทักษะ และ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริม และการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: ศักยภาพ, สหกิจศึกษา, ธุรกิจนำเที่ยว, ทักษะ, จริยธรรม

Abstract

This research aims to study the potential of cooperative education students that are in demand by tour businesses, based on the Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) in four key areas: Knowledge, Skills, Ethics, and Personal Characteristics. Data were collected using questionnaires from 78 tourism businesses that had previously accepted cooperative education students from Bangkok Suvarnabhumi University between 2015 and 2023, selected through purposive sampling. The data were analyzed using mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D.). The results revealed that students' potential in all four areas was rated at the highest level. Among them, ethics received the highest average score. Tour businesses placed great importance on punctuality, responsibility, and honesty. This was followed by the knowledge domain, with a particular emphasis on foreign language skills. In terms of personal characteristics, determination and attentiveness were highly valued. The skills domain highlighted the importance of teamwork and the ability to work collaboratively. Significantly, the findings indicate that tour businesses prioritize ethical values and practical skills over academic knowledge alone. This reflects the demand for graduates who are well-rounded in terms of behavior, attitude, and the ability to work with others. The results of this study can serve as a guideline for curriculum development, the organization of supplementary activities, and effective and sustainable preparation of students for the labor market.

Keywords: Potential, Cooperative Education, Tourism Business, Skills, Ethics

บทนำ

สหกิจศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเชิงประสบการณ์ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันออกแบบและร่วมพัฒนา โดยให้นักศึกษาได้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานจริงใน สถานประกอบการ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติหรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงาน ระหว่างการศึกษา และสามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลเพื่อให้เกิดผลสำเร็จใน การปฏิบัติงานที่สอดคล้องตามกฎกระทรวงมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และ ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง กำหนดปรัชญาการอุดมศึกษาไทย และระบบอุดมศึกษาใหม่ ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคน (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการตอบสนองนโยบายในการพัฒนาประเทศใน ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนมาโดยตลอด จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญและมีการปรับตัวเพื่อ ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม (เรืองยศ วัชรเกตุ, 2562) และเพื่อให้ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2560-2579 ตามยุทธศาสตร์การผลิต และพัฒนากำลังคนการ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่มีเป้าหมายหลักได้แก่ การพัฒนา กำลังคนให้มีทักษะที่สำคัญ จำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ การมุ่งเน้นให้สถาบันการศึกษผลิตบัณฑิตที่เชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะ ด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สหกิจศึกษาจึงถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรต่าง ๆ ในเกือบทุก สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในหลายหลักสูตรได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เมื่อศึกษา อยู่ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เพื่อพร้อมในการการพัฒนากำลังคนให้มีทักษะและมีสมรรถนะตรงตามความ ต้องการของตลาดแรงงาน และเนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้เข้าสู่ ประเทศ จึงต้องควรยกระดับคุณภาพและความสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ดังนั้นการพัฒนาบุคลากร ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม ลักษณะบุคคล และสมรรถนะต่างๆ จึงเป็นสิ่ง ที่จำเป็น (ชลลดา มงคลวนิช, 2564) หากพิจารณาถึงห่วงโซ่คุณค่าทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะประกอบ ไปด้วยผู้ประกอบการหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรการท่องเที่ยวได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566) ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการจัดหรือให้บริการหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร ที่พัก และมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว (สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา, 2559)

แม้ภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษาจะพยายามพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตให้ตอบโจทย์ ตลาดแรงงาน แต่ช่องว่างระหว่างผลผลิตของสถานศึกษากับความต้องการของสถานประกอบการยังคงเป็น ปัญหาเรื้อรังในระบบการศึกษาไทย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมักพบว่าผู้สำเร็จการศึกษายังขาดทักษะ ที่ตรงกับสมรรถนะการทำงานจริง ทั้งนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้ระบุชัดเจนถึงความ จำเป็นในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตบัณฑิตให้เน้นสมรรถนะจริง และต้องกำหนดสัดส่วนการผลิตในแต่ละ สาขาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของสถานประกอบการในการพัฒนากำลังคน ผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัยเรื่อง ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจ ศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 โดยศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และลักษณะบุคคล (Character) ตามแนวทาง ที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกำหนดไว้ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์

วิจัยและนวัตกรรม, 2565) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน และการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ ท้องเที่ยว และตลาดแรงงานในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ ความต้องการของสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้สามารถปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจนำเที่ยวตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา อันเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนออกสหกิจศึกษา ทั้งด้านทักษะเฉพาะทางและ ทักษะพื้นฐานในการทำงานจริง เพื่อเสริมความมั่นใจและเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ อย่างมีประสิทธิภาพ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิด

ช่องว่างระหว่างศักยภาพของนักศึกษาที่มีกับศักยภาพที่ตลาดแรงงานต้องการ (graduate skills gap) เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในวงการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมบริการและ การท่องเที่ยว ซึ่งต้องการแรงงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทฤษฎีและทักษะเชิงปฏิบัติ Yong and Ling (2023) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของ soft skills ต่อความสามารถในการทำงานของบัณฑิตในยุคปัจจุบัน โดยเน้น ว่าแม้ว่านักศึกษาจะมีความรู้ความสามารถทางทฤษฎีที่ดี แต่ยังคงขาดทักษะด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่นายจ้างให้ความสำคัญอย่างสูงในการเลือกสรรพนักงาน จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า soft skills ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอในระบบการศึกษาปัจจุบัน ทำให้เกิด ช่องว่างระหว่างความคาดหวังของนายจ้างและศักยภาพของบัณฑิต

McKinsey and Company (2023) ได้เสนอข้อมูลเชิงลึกที่น่าสนใจว่า มากกว่า 80% ขององค์กรทั่วโลกประสบปัญหาการขาดแคลนทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานจริง โดยพบว่าบัณฑิตจำนวนมากไม่พร้อม สำหรับตำแหน่งงานที่เปิดรับเพราะขาดทั้งทักษะทางเทคนิคและ soft skills โดยเน้นย้ำว่าการเพิ่มความ ร่วมมือระหว่างภาคการศึกษา และภาคธุรกิจเป็นกุญแจสำคัญในการลดช่องว่างนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Freeman et al., (2020) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของนายจ้างในการออกแบบหลักสูตรและ กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้แน่ใจว่าบัณฑิตได้รับทักษะและความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเมื่อภาคธุรกิจเข้ามา มีบทบาทในการวางแผนและกำหนดมาตรฐาน การศึกษา จะช่วยลดช่องว่างทักษะและเพิ่มโอกาสในการจ้างงานของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ กรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF HE) ซึ่ง กำหนดโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้หลัก ในระดับอุดมศึกษาไว้ 4 ด้านสำคัญ ได้แก่

ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลและความรู้ที่สะสมจากการศึกษา การค้นคว้า และประสบการณ์ภายในหลักสูตร ซึ่งมีความจำเป็นและเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ต่อยอดความรู้ รวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

ด้านทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความชำนาญและคล่องแคล่วในการพัฒนางาน วิชาชีพ และตนเอง รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาสังคมในบริบทยุคดิจิทัล

ด้านจริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมและการกระทำที่สะท้อนความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ ที่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตนในทุกสถานการณ์ ทั้งในที่เปิดเผยและที่ลับ

ด้านลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ นิสัย และค่านิยมที่สะท้อนความเฉพาะตัวของศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบันการศึกษา ซึ่งได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

กรอบมาตรฐานดังกล่าวจึงเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพครบทุกมิติที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

แนวคิดเรื่อง “ศักยภาพ” (Potential) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดย McClelland (1973, อ้างถึงใน บัวเลียน เกดโสพาพอน, 2563) ให้ความหมายของศักยภาพไว้ว่าเป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในบุคคล ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ศักยภาพดังกล่าวอาจยังไม่แสดงออกมาในขณะหนึ่ง แต่สามารถพัฒนาและต่อยอดได้ผ่านประสบการณ์ การฝึกอบรม หรือโอกาสในการปฏิบัติงานจริง แนวคิดนี้เน้นว่าความสามารถในการประสบความสำเร็จของบุคคลไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความรู้หรือทักษะที่เห็นได้ในปัจจุบันเท่านั้น แต่รวมถึงปัจจัยภายในที่หล่อหลอมให้บุคคลสามารถพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานได้สูงกว่าที่คาดหวัง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการคัดเลือกและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ

แนวคิดเรื่องสหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ผสมผสาน การเรียนรู้ในห้องเรียนเข้ากับประสบการณ์การทำงานจริง (work-integrated learning) โดยมหาวิทยาลัย วอเตอร์ลู ประเทศแคนาดา ได้ให้นิยามของสหกิจศึกษาไว้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนวิชาการ (academic studies) กับประสบการณ์การทำงาน (work experience) โดยมีลักษณะการจัดการเรียน สลับกันระหว่างภาคการศึกษา (academic terms) และภาคการทำงาน (work terms) อย่างต่อเนื่อง (University of Waterloo, 2012, อ้างถึงใน บุชยา วงษ์ชวลิตกุล, 2558) ในทำนองเดียวกัน Crequis et al. (2010, อ้างถึงใน บุชยา วงษ์ชวลิตกุล, 2558) พบว่าสหกิจศึกษาในฐานะการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ระหว่างการเรียนกับการทำงานนั้น ช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาขีดความสามารถทั้งในด้านวิชาชีพและทักษะที่จำเป็นต่อการได้งานทำ รวมทั้งการรักษาสภาพการจ้างงาน (employability) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้สถานประกอบการสามารถคัดเลือกบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีความเข้าใจบริบทขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพของสถาบันการศึกษาในภาพรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิพรณ ชิตินทร (2562) ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานประกอบการ และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประเภทของสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านการสื่อสาร และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าประเภทของสถานประกอบการ เช่น ธุรกิจจัดนำเที่ยวและธุรกิจที่พักแรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กรรณิกา นาคพันธ์ แก้วสมุทร (2562) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามทัศนคติของแหล่งฝึกประสบการณ์ โดยมุ่งเน้นการสำรวจความคิดเห็นของแหล่งฝึกในสถานศึกษา และสถานประกอบการประเภทโรงแรม และรีสอร์ท ที่มีต่อนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า แหล่งฝึกประสบการณ์ประเภทสถานศึกษาให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องความตรงต่อเวลา รองลงมาคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนภาษาอังกฤษ และด้านทักษะทางปัญญา เช่น ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ในการพัฒนา งาน ขณะที่แหล่งฝึกประสบการณ์ประเภทโรงแรมและรีสอร์ทให้ความสำคัญกับด้านความรู้มากที่สุด โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีร่วมกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษและความสามารถในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษอย่างมีนวัตกรรม รวมถึงความรู้พื้นฐานด้านการสื่อสารและการสนทนา

อดิศา เบญจรัตน์านนท์ (2560) ได้ศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ดูแลการปฏิบัติงานนักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลมีความพึงพอใจในระดับมากในทุกด้านที่ประเมิน โดยลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติต่อการทำงาน และด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน

ศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล (2564) ศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยพบว่าสถานประกอบการมีความคาดหวังในระดับมากต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในทุกด้าน ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะทางปัญญา นอกจากนี้ ยังพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลของสถานประกอบการมีผลต่อความคาดหวังในคุณลักษณะของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิเป็นหลัก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการวิจัยเริ่มจากการกำหนดประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม ออกแบบระเบียบวิธีวิจัย กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลพร้อมอภิปรายผล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองและผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 78 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะองค์กรที่เคยรับนักศึกษา สห

การศึกษาจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครสุวรรณภูมิในช่วงปี พ.ศ. 2558–2566 กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับหัวหน้างานขึ้นไป จำนวน 78 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และสามารถประเมินศักยภาพของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม ขนาดกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับแนวคิดของ Krejcie and Morgan (1970) ซึ่งระบุว่าหากประชากรมีขนาดไม่เกิน 100 คน ควรเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Census Sampling) เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่ออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยประกอบด้วยคำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด และวิธีการคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษา

ส่วนที่ 2 ประเมินศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล โดยแต่ละด้านมีลักษณะย่อย 4 ประการ รวม 16 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดสำหรับให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

เพื่อให้มั่นใจในความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ได้ทำการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินความเที่ยงตรงอยู่ที่ 0.87 และได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่า Cronbach’s Alpha (Cronbach, 1951) พบว่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับการนำไปใช้ในงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 78 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.49 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.74 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 68.97 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.18 และ วิธีคัดเลือกนักศึกษาฝึกงานที่หน่วยงานใช้มากที่สุด คือ พิจารณาประวัติ คุณสมบัติ และ / หรือประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 72.46

ข้อมูลศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พบว่า สถานประกอบการมีความต้องการศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

คุณลักษณะ 4 ด้าน	สถานประกอบการ		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	SD	
ด้านความรู้ (Knowledge)	4.53	0.61	มากที่สุด
ด้านทักษะ (Skills)	4.45	0.47	มากที่สุด
ด้านจริยธรรม (Ethics)	4.55	0.59	มากที่สุด
ด้านลักษณะบุคคล(Character)	4.47	0.53	มากที่สุด
รวม	4.49	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พบว่า ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.49, SD=0.55) โดยด้านจริยธรรม มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.59$) รองลงมาคือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.61$) ด้านลักษณะบุคคล ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.53$) และด้านทักษะ ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.47$) ตามลำดับ โดยรายละเอียดของแต่ละด้านสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านจริยธรรม (Ethics)

ด้านจริยธรรม (Ethics)	สถานประกอบการ		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	SD	
มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.53	0.61	มากที่สุด
ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	4.62	0.57	มากที่สุด
มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.59	0.60	มากที่สุด
มีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่น	4.47	0.59	มากที่สุด
รวม	4.55	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านจริยธรรม (Ethics) พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.59$) มีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.53$) และมีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านความรู้ (Knowledge)

ด้านความรู้ (Knowledge)	สถานประกอบการ		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	SD	
มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีที่สำคัญของการบริหารจัดการในงานที่เกี่ยวข้อง	4.40	0.64	มากที่สุด
มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และสามารถนำมาใช้งานได้	4.59	0.57	มากที่สุด
มีความรู้ ความเข้าใจ และสนใจพัฒนาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง	4.55	0.60	มากที่สุด
มีความรู้ และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศกับผู้อื่นได้	4.61	0.59	มากที่สุด
รวม	4.53	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านความรู้ (Knowledge) พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องมีความรู้ และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศกับผู้อื่นได้ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และสามารถนำมาใช้งานได้ ($\bar{X} = 4.59$) มีความรู้ ความเข้าใจ และสนใจพัฒนาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.55$) และมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีที่สำคัญของการบริหารจัดการในงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านลักษณะบุคคล (Character)

ด้านลักษณะบุคคล (Character)	สถานประกอบการ		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	SD	
มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตลอดเวลา	4.53	0.61	มากที่สุด
กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง	4.37	0.57	มากที่สุด
มีความอดทนในการทำงานตามวิชาชีพ	4.42	0.52	มากที่สุด
มีความตั้งใจ ละเอียดและรอบคอบในการทำงาน	4.58	0.43	มากที่สุด
รวม	4.47	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านลักษณะบุคคล (Character) พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องมีความตั้งใจ ละเอียดและรอบคอบในการทำงานมากที่สุด (\bar{X} =4.58) รองลงมา คือ มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตลอดเวลา (\bar{X} =4.53) มีความอดทนในการทำงานตามวิชาชีพ (\bar{X} =4.42) และกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง (\bar{X} =4.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะ (Skills)

ด้านทักษะ (Skills)	สถานประกอบการ		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	SD	
มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.49	0.42	มากที่สุด
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.31	0.45	มากที่สุด
สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานเป็นทีมได้	4.58	0.48	มากที่สุด
มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.42	0.53	มากที่สุด
รวม	4.45	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะ (Skills) พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานเป็นทีมได้ มากที่สุด (\bar{X} =4.58) รองลงมาคือมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (\bar{X} =4.49) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (\bar{X} =4.42) และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (\bar{X} =4.31) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ด้านจริยธรรม (Knowledge) ผลการศึกษาพบว่า เป็นปัจจัยที่ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญสูงสุด โดยเฉพาะเรื่องความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และจิตสาธารณะ ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะงานในธุรกิจนำเที่ยวที่ต้องอาศัยความน่าเชื่อถือ และการประสานงานที่ดีระหว่างบุคคล และลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพรธม ชิตินทร (2562) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้ พบว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณธรรม และจริยธรรมเป็นอันดับแรก เช่นกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสหกิจศึกษาควรเน้นการพัฒนาด้านจริยธรรม โดยเฉพาะการสร้างคุณธรรมในเรื่องความตรงต่อเวลา ซึ่งควรถูกบูรณาการเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าเรียนและส่งงานตรงเวลา รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อดีของความตรงต่อเวลาและผลเสียของการไม่ตรงต่อเวลา เพื่อให้ นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญ และสามารถปฏิบัติได้จริงเมื่อเข้าสู่สถานประกอบการ

การเน้นด้านจริยธรรมเช่นนี้ จะช่วยให้นักศึกษามีศักยภาพที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในธุรกิจ นำเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับทั้งตัวนักศึกษาและองค์กรที่รับเข้าทำงานในอนาคต

ด้านความรู้ (Knowledge) พบว่าธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องมีความรู้ และสามารถสื่อสาร ภาษาต่างประเทศกับผู้อื่นได้มากที่สุด ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องติดต่อกับ ลูกค้าชาวต่างชาติหลากหลาย การมีความรู้ภาษาอังกฤษจึงไม่ใช่ความจำเป็นเฉพาะสำหรับนักศึกษาที่เรียน สายภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นคุณสมบัติสำคัญของนักศึกษาที่ต้องการทำงานในธุรกิจนำเที่ยวด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ กรรณิกา นาคพันธ์ แก้วสมุทร (2562) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาภาษาอังกฤษตามทัศนคติของแหล่งฝึกประสบการณ์ พบว่านายจ้างต้องการ นักศึกษาที่มีพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการโต้ตอบเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้ด้าน ภาษาต่างประเทศเป็นทักษะพื้นฐานที่ควรมีในการฝึกสหกิจศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับรายวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น และควรสอดแทรกทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนทุกวิชาอย่างเหมาะสม เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และสามารถ นำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์การทำงาน

ด้านลักษณะบุคคล (Character) ผลการศึกษาพบว่า ด้านลักษณะบุคคลเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ธุรกิจ นำเที่ยวให้ความสำคัญ โดยเฉพาะความตั้งใจในการทำงาน ความใฝ่รู้ และความอดทน ซึ่งล้วนเป็นคุณสมบัติ สำคัญในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว และต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลาย สอดคล้องกับ งานวิจัยของอดิศา เบญจรัตน์นันท (2560) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษา ฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าผู้ดูแล นักศึกษาฝึกงานพึงพอใจสูงสุดในเรื่องความตั้งใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน จากประเด็น ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการมีลักษณะนิสัยที่มุ่งมั่น และรับผิดชอบเป็นสิ่งตลาดแรงงานต้องการอย่างมาก ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรปลูกฝังให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของความตั้งใจ และความรับผิดชอบใน การทำงาน เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะใน อุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวที่ต้องการคนที่มีความพร้อมทั้งด้านทัศนคติ และพฤติกรรมการทำงาน อย่างมืออาชีพ

ด้านทักษะ (Skills) ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจนำเที่ยวให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น และการทำงานเป็นทีมมากที่สุด ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง รวดเร็ว และต้องอาศัยความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล (2564) ได้ทำการศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อ คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชชมงคลธัญบุรี พบว่าสถานประกอบการมีความคาดหวังให้นักศึกษาสามารถทำงานเป็นทีม และยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่นได้เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ได้เป็นเพียงทักษะ เสริม แต่เป็นคุณสมบัติที่นายจ้างให้ความสำคัญสูง และจำเป็นต่อความสำเร็จในการทำงานจริง ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำงานเป็น กลุ่ม เช่น การมอบหมายโครงการกลุ่ม การอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน หรือการฝึกให้ช่วยเหลือกัน ใน สถานการณ์จำลอง นอกจากนี้ ควรเน้นการปลูกฝังให้นักศึกษาเห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อมในการปรับตัว และทำงานร่วมกับทีมได้อย่างมี ประสิทธิภาพในโลกของการทำงานจริง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษามีศักยภาพในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านจริยธรรม ความรู้พื้นฐาน และทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นทักษะที่ภาคธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวให้ความสำคัญอย่างมาก อย่างไรก็ตามปัญหาช่องว่างระหว่างศักยภาพที่นักศึกษามีจริงกับความคาดหวังของนายจ้าง (graduate skills gap) ยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน Yong and Ling (2023) ชี้ให้เห็นว่า แม้นักศึกษาจะมีพื้นฐานความรู้ทางทฤษฎีดี แต่ยังขาด soft skills ที่จำเป็น เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่ภาคธุรกิจให้ความสำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ McKinsey and Company (2023) ที่ระบุว่า การขาดทักษะเชิงปฏิบัติและ soft skills เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้บัณฑิตจำนวนมากไม่สามารถปรับตัวและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์จริง ดังนั้น เพื่อลดช่องว่างทักษะดังกล่าว การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการฝึกงานหรือโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งช่วยให้บัณฑิตสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานอย่างแท้จริง แนวทางนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ Freeman et al. (2020) ที่เน้นให้ภาคธุรกิจมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพบัณฑิต และลดช่องว่างระหว่างการศึกษากับการจ้างงานในอนาคตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการด้านจริยธรรม เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความรู้ ด้านลักษณะบุคคล และด้านทักษะ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้านจริยธรรม (Ethics) ให้ความสำคัญเรื่องตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานมากที่สุด ด้านความรู้ (Knowledge) ให้ความสำคัญเรื่องมีความรู้ และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศกับผู้อื่นได้มากที่สุด ด้านลักษณะบุคคล (Character) ให้ความสำคัญเรื่อง มีความตั้งใจ ละเอียดและรอบคอบในการทำงานมากที่สุด และด้านทักษะ (Skills) ให้ความสำคัญเรื่องสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานเป็นทีมได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเล่มนี้จะเกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าสถาบันการศึกษาตระหนักและเห็นถึงความสำคัญ และนำเอาผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะใน 3 ส่วน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสหกิจศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรสหกิจศึกษาให้ตอบโจทย์ความต้องการของธุรกิจนำเที่ยวควรบูรณาการการพัฒนาด้านจริยธรรม เช่น ความตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษเชิงปฏิบัติ และการทำงานเป็นทีมผ่านสถานการณ์จำลอง รวมถึงจัดให้มีการประเมินศักยภาพนักศึกษา ก่อน และหลังฝึกสหกิจศึกษา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจ เพื่อยกระดับคุณภาพบัณฑิต และเพิ่มโอกาสจ้างงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน จากผลการวิจัยในแต่ละด้านพบว่า ศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ธุรกิจนำเที่ยวต้องการคือ ตรงต่อเวลา มีความรู้ และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ มีความตั้งใจ ละเอียด และรอบคอบในการทำงาน และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น และทำงานเป็นทีมได้ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรสอดแทรกเนื้อหาดังกล่าว เข้าไปในบทเรียนแต่ละรายวิชา เพื่อมุ่งสร้างนักศึกษาให้มีศักยภาพตรงตามความต้องการของธุรกิจนำเที่ยวต่อไป

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยว หลักสูตรการท่องเที่ยวควรเน้นการปลูกฝังจริยธรรม เช่น ความตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการประเมินก่อน และหลังอย่างเป็นระบบ

ควบคู่กับการเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง พัฒนาทัศนคติที่ดีเช่น ความตั้งใจ ความอดทน และความใฝ่รู้ รวมถึงส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านกิจกรรมกลุ่ม และสถานการณ์จำลอง นอกจากนี้จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้ สอดรับกับความต้องการของตลาดแรงงานยุคใหม่ควรบูรณาการการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบจองออนไลน์ หรือแชทบอต เข้าไว้ในการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาทันต่อยุค AI และสามารถประยุกต์ใช้ในงานจริงได้ สถาบันการศึกษาควรร่วมมือกับภาคธุรกิจในการออกแบบการฝึกสหกิจศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสามารถพัฒนา soft skills ได้อย่างชัดเจน ทั้งหมดนี้จะช่วยให้นักศึกษาพร้อมเข้าสู่โลกการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ: ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565*. สำนักพิมพ์กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กรรณิกา นาคพันธ์ แก้วสมุทร. (2562). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ตามทัศนคติของแหล่งฝึกประสบการณ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(2), 79–90.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570)*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). *ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการ ทำงาน*. สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ชลลดา มงคลวนิช. (2564). การรับรู้ของสถานประกอบการต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ. *กระแสวิพฒนธรรม*, 23(4), 47–59.
- บัวเลียน เกดโสพาพอน. (2563). การศึกษาศักยภาพและสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัย. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษาศาสตร์*, 11(2), 1–15.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9, ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- บุษยา วงษ์ขวลิตกุล. (2558). ความคาดหวังความสามารถหลักในการทำงานของนิสิตนักศึกษาสหกิจศึกษาใน ทรรศนะของผู้ประกอบการ. *วารสารวิชาการ*, 21(2), 99–110.
- เรืองยศ วัชรเกต. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะ วิทยาศาสตร์ เครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคกลางตอนบน [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล. (2564). *ความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี [รายงานการวิจัย]*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. บริษัท พรักหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). *พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2559*. สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา.

- สุทธิพรรณ ชิตินทร. (2562). คุณลักษณะบัณฑิตด้านการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พื้นที่ภาคใต้. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(2), 65–78.
- อดิศา เบญจรัตน์านนท์. (2560). ศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(2), 45–56.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334.
- Freeman, J., Jackson, D., & Tomlinson, M. (2020). Employability and the role of employers in graduate transitions: A systematic review. *Higher Education Research & Development*, 39(5), 1031–1046.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- McKinsey & Company. (2023). Bridging the skills gap: Preparing graduates for the future of work.
- Yong, M. K., & Ling, C. Y. (2023). Enhancing graduate employability through soft skills development: A study of hospitality and tourism students. *Journal of Hospitality Education*, 45(2), 120–134.